Trafikutskottets betänkande 1985/86:20

om anslag till SMHI och vissa andra institut (prop. 1985/86:100 bil. 8)

TU
1985/86:20

SJÄTTE HUVUDTITELN

1. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 1. (s. 176) och hemställer

att riksdagen till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

2. **Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.** Regeringen har under punkt K 2. (s. 176–178) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag på 101 593 000 kr.

Motionerna

1985/86:T267 av Åke Selberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående lokalisering av en vädercentral i Luleå.

1985/86:T320 av Rune Backlund (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om bibehållande av en bemannad väderstation på Visingsö.

1985/86:T403 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande placeringen av regional vädercentral vid F21 i Luleå.

Utskottet

Medelsanvisning

Regeringen föreslår en medelsanvisning på 101 593 000 kr. för nästa budgetår under här aktuellt anslag.

Utskottet tillstyrker förslaget.

Nedläggning av den bemannade väderobservationsstationen på Visingsö

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) bedriver sedan hösten 1984 en försöksverksamhet som avser ett regionaliserat vädertjänstsystem benämnt PROMIS 90 (PRogram för ett Operationellt Meteorologiskt

InformationsSystem för 90-talet). Detta vädertjänstsystem syftar till att förändra vädertjänsten på längre sikt med ianspråktagande av nya vetenskapliga rön och ny teknik. I systemet skall bl. a. ett relativt tätt automatstationsnät, väderradar och satellitbildsinformation utnyttjas. Fullt utbyggt beräknas systemet medföra att antalet väderobservationsstationer kan reduceras avsevärt. SMHI skall senast i september 1988 redovisa erfarenheterna av verksamheten med en pilotanläggning (PROMIS 600) för PROMIS-projektet.

För att en utvärdering av försöksverksamheten inte skulle förekommas framhöll riksdagen under 1980/81 års riksmöte på förslag av utskottet (TU 1980/81:27 s. 9, rskr. 334) att en nedläggning av observationsstationer utöver sådan nedläggning som var ett led i SMHI:s normala rationaliseringsverksamhet inte borde komma i fråga. År 1983 ändrade statsmakterna sin inställning i frågan om nedläggning av väderobservationsstationer. Det skulle sålunda få ankomma på SMHI att från meteorologiska utgångspunkter och inom tillgängliga medelsramar göra avvägningen mellan antalet observationsstationer och kvaliteten på väderrapporteringen. Något visst antal stationer borde inte läggas fast av statsmakterna (prop. 1982/83:100 bil. 8 s. 139, TU 17, rskr. 239).

Grundnätet av väderobservationsstationer omfattar för närvarande 155 stationer, av vilka dock fyra stationer inte har upprättats. Vid 114 av stationerna är observatörerna anställda hos SMHI. Vid tre av dessa stationer är observatörsbefattningarna för närvarande vakanta. Vid övriga stationer i grundnätet ombesörjs observationerna enligt avtal med olika huvudmän.

Antalet tilläggsstationer till grundnätet uppgår numera till 29. För sju stationer av dessa är SMHI huvudman medan de övriga – elva stationer vid civila flygplatser och elva stationer vid militära anläggningar – har andra huvudmän. Fem tilläggsstationer, som har haft SMHI som huvudman, har lagts ned i år, nämligen Gävle och Skillingmark den 24 februari, Visingsö och Flötningen den 24 mars samt Svarteborg den 1 april. Nedläggning av dessa stationer påbörjades redan under förra budgetåret.

I stationsnätet ingår också 37 meteorologiska automatstationer med begränsade observationsprogram. En automatstation har inrättats som ersättning för den nyligen nedlagda Gävle-stationen. Av kostnadsskäl har de övriga i år nedlagda tilläggsstationerna inte kunnat ersättas med automatstationer.

I motion T320 (c) begärs att Visingsöstationen skall bibehållas. Enligt motionären talar meteorologiska, regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska skäl härför.

Enligt vad utskottet har inhämtat från SMHI hänfördes vid fastställande av grundnätet sådana stationer som på grund av sin geografiska belägenhet inte behövdes i grundnätet till kategorin tilläggsstationer och SMHI:s tilläggsstationer avsågs bli avvecklade allteftersom observatörerna genom pensionering m. m. lämnade anställningen hos SMHI. Av kostnadsskäl har avvecklingen måst påskyndas.

Enligt SMHI kompenseras nedläggning av SMHI:s tilläggsstationer antalsmässigt mer än väl av utbyggnaden av automatstationer. Dessas antal

uppgick till fem vid fastställandet av grundnätet. Numera uppgår de, som nämnts i det föregående, till 37.

Med hänsyn till det anförda och till att avgörandet om en väderobservationsstation skall bibehållas eller nedläggas enligt den ovan lämnade redovisningen ankommer på SMHI bör nedläggningen av Visingsöstationen stå fast. Motionen bör således inte föranleda någon åtgärd av riksdagen. Den avstyrks därför.

Lokalisering till Luleå av en för den civila och militära vädertjänsten gemensam regional produktionsenhet

Huvuddelen av den civila flygvädertjänsten, för vilken SMHI svarar, bedrivs i fyra regioncentraler, vilka är förlagda till Stockholm-Arlanda, Göteborg-Landvetters, Malmö-Sturups och Sundsvall-Härnösands flygplatser.

Den militära vädertjänsten leds av chefen för flygvapnet. I flygstaben finns ett centralt administrativt vädertjänstorgan inrättat. På regional nivå finns tre regionala vädercentraler, nämligen en förlagd till en luftförsvarscentral i Sydsverige, en förlagd till en luftförsvarscentral i Mellansverige samt en förlagd till Norrbottens flygflottilj, F21, på Kallax-fältet i Luleå. Vidare finns lokala väderenheter vid flygflottiljer och vid vissa andra enheter inom försvaret.

Regeringen uppdrog i december 1981 åt statskontoret att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av dels en ökad produktionssamverkan mellan den civila och den militära vädertjänsten, dels en samordning, helt eller delvis, av den civila och den militära vädertjänsten i en gemensam organisation. Under årens lopp har statskontoret avgivit olika förslag och rapporter i frågan. Genom beslut i december 1985 föreskrev regeringen att statskontoret skulle vidareutveckla och senast den 1 april i år redovisa konsekvenserna av ett gemensamt system för produktion av vädertjänst, därvid SMHI skall svara för den centrala produktionsenheten, chefen för flygvapnet – alternativt SMHI – för de regionala produktionsenheterna samt försvaret för de lokala produktionsenheterna. Vidare skulle statskontoret lämna ett förslag till lokalisering av regionala produktionsenheter.

I motion T267 (s) begärs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att det skulle vara djupt olyckligt – från militär synpunkt och för näringslivet – att inte placera den norra regionenheten i Luleå. I motion T403 (m) begärs också ett tillkännagivande att regionenheten för Norrland från försvarssynpunkt och från civil synpunkt bör placeras vid F21 i Luleå.

Statskontoret har redovisat sina överväganden i samordningsfrågan i en den 7 mars i år dagtecknad rapport (1986:10) Samordning av den civila och den militära vädertjänsten. I rapporten har statskontoret diskuterat två alternativ i fråga om regionala produktionsenheter. Enligt det ena alternativet föreslås chefen för flygvapnet vara produktionsansvarig myndighet för de regionala enheterna, vilka föreslås vara förlagda till de tre nuvarande militära regionala vädercentralerna. Enligt det andra alternativet föreslås SMHI vara produktionsansvarig myndighet och de regionala enheterna föreslås vara förlagda till Sturups, Arlanda resp. Sundsvall-Härnösands flygplats. Stats-

kontoret föreslår att det förstnämnda alternativet genomförs, vilket bl. a. innebär att en regional vädercentral skall vara förlagd till F21 i Luleå.

Med skrivelse den 1 april i år har statskontoret överlämnat rapporten till regeringen (civildepartementet) jämte yttranden över rapporten av vissa myndigheter och personalorganisationer.

Då statskontorets förslag – som är föremål för fortsatt beredning i regeringskansliet – tillgodoser önskemålen i de här aktuella motionerna bör dessa inte föranleda något initiativ av riksdagen. Utskottet avstyrker därför desamma.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag på 101 593 000 kr.,

2. beträffande *nedläggning av Visingsö bemannade väderstation* att riksdagen avslår motion 1985/86:T320 (c),

3. beträffande *lokalisering av en regional vädercentral till Luleå* att riksdagen avslår motionerna 1985/86:T267 (s) och 1985/86:T403 (m).

3. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 3. (s 178–179) och hemställer

att riksdagen till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag på 10 400 000 kr.

4. **Statens geotekniska institut m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna K 4.–K 6. (s. 179–182) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens geotekniska institut* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

2. att riksdagen medger att statens geotekniska institut fr. o. m. budgetåret 1986/87 får disponera en från 2 000 000 kr. till högst 3 000 000 kr. höjd rörlig kredit i riksgäldskontoret,

3. att riksdagen till *Bidrag till statens geotekniska institut* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag på 9 150 000 kr.,

4. att riksdagen till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag på 311 000 kr.

5. **Viss internationell verksamhet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt K 7. (s. 183) och hemställer

att riksdagen till *Viss internationell verksamhet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 2 765 000 kr.

Stockholm den 17 april 1986

På trafikutskottets vägnar

Kurt Hugosson

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Görel Bohlin (m), Sten-Ove Sundström (s), Agne Hansson (c), Anders Andersson (m), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Viola Claesson (vpk).

Särskilt yttrande

Punkt 2 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

beträffande *nedläggning av Visingsö bemannade väderstation* (mom. 2)

Gösta Andersson (c), Agne Hansson (c) och Viola Claesson (vpk) anför:

Det är angeläget att erfarenheter av försöksverksamheten inom PROMIS-projektet inhämtas innan man bestämmer sig för att lägga ned väderstationer. Regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska hänsyn måste vidare tas när man överväger att lägga ned en bemannad väderstation i glesbygd. Överväganden med sådana utgångspunkter och hänsyn till de särskilda meteorologiska och klimatologiska förhållandena på och kring Vättern skulle väl ha kunnat motivera en omprövning av frågan om nedläggning av Visingsö-stationen.